

«Entrar a Europa mantenint la identitat catalana»

Una institució privada, catalana, dedicada a l'estudi i la recerca de la realitat social del nostre país, compleix 20 anys de servei a la cultura catalana. Amb la superació de dues etapes històriques, la Fundació Bofill inicia una nova etapa que, tot incidint en les línies d'anàlisi de la darrera dècada, es planteja una línia de projecció transnacional.

Blanca Lucas

L'afabilitat de Jordi Porta és ben coneguda per tot aquell que ha tingut alguna relació amb la Fundació Bofill. Entre papers o publicacions diverses, moltes publicacions, Jordi Porta, un director popular d'una entitat poc coneguda fora de l'àmbit universitari, parla dels orígens de la Fundació, les diferents etapes que ha travessat i les seves perspectives de futur.

—*Sr. Porta, la Fundació Bofill és una entitat poc coneguda més enllà del camp de les ciències socials. ¿A què es dedica fonamentalment aquesta institució i qui pot accedir-hi?*

—La FB treballa bàsicament encarregant estudis, concebuts per iniciativa pròpia, a gent de fora. D'altra banda, tenim un departament amb dos sociòlegs de plantilla dedicats a treballs, estudis gratuïts, demanats per altres entitats com associacions de veïns, barri, etc., que desmostren una manca de recursos. A més, la Fundació és una finestreta oberta on ve gent i fa propostes. En principi hi pot venir tothom que tingui una proposta a fer en temes relacionats amb les ciències socials.

—*¿Quin és el mecanisme de funcionament?*

—La gent ha d'enviar una proposta de treball escrita. La proposta ha d'incloure l'objectiu del treball, la metodologia, el calendari de realització, el pressupost i les fonts que utilitzarà. El 31 d'octubre és la data límit per tancar les propostes. Acabem d'estudiar-ho a les comissions, i el Patronat aprova el pressupost per a l'any següent. A finals d'any se li comunica a la gent si han pogut entrar en el pressupost de l'any següent o no. Aquest mecanisme només requereix que la gent conegui la Funció, és a dir, que sàpiga que existeix aquesta possibilitat. Després caldrà que tots aquests estudis es difonguin, es publiquin.

—*Amb una perspectiva de 20 anys,*

¿ens podria parlar dels principis inspiradors de la Fundació Bofill? ¿Quin espai cobria l'entitat a inicis dels 70, quina alternativa representava i a què?

—La Fundació Bofill va néixer en un moment en què coincidí una gent sensibilitzada a fer una tasca de resistència cultural en aquelles èpoques difícils. Es va voler fer un projecte estructurat. Jo vaig incorporar-m'hi activament el juny del 1970 i, a principi del 1972, vaig substituir Fèlix Martí com a director, després de la crisi del 1971 amb la policia. Vam començar dedicant-nos especialment a les ciències socials, pensant que hi havia alguns sectors ja coberts per altres grups o entitats. Per exemple, en el tema de la llengua hi havia Òmnium Cultural, en l'ensenyament i pedagogia Rosa Sensat. Ens va semblar que calia investigar per donar a conèixer més bé els problemes del país i facilitar que gent de la universitat pogués especialitzar-se en problemes propis, d'interès nostre i comú.

—*¿Es pot parlar de dues etapes en la història de la FB, una primera etapa més polititzada que donaria pas, amb les llibertats democràtiques, a una segona dècada, més acadèmica?*

—En realitat es pot parlar de tres etapes. L'any 1969 qualsevol iniciativa de qualsevol entitat es convertia en un acte de reivindicació política. Nosaltres vam assumir d'alguna manera i modestament, un paper de suplència d'unes institucions pròpies que en aquell moment no existien. Vam fer una tasca de recuperació de la memòria històrica (contemporània) de Catalunya, van estudiar alguns problemes importants pel futur del país, com és el cas d'un treball que vam fer sobre la immigració a Catalunya, analitzada, no des del punt de vista clàssic de la integració, sinó des del punt de vista socio-laboral. Ens vam preocupar de preveure coses que podien tenir un interès de cara al futur. Per exemple, vam fer estudis sobre l'autonomia, o estudis d'administració pública, orga-

nització territorial, anàlisi sobre el comportament electoral...

—*A finals dels setanta, amb llibertats democràtiques, institucions pròpies, ¿quin tomb va haver de fer la FB?*

—Efectivament, ens va semblar que estàvem obligats a replantejar el nostre paper, i ens va semblar que aquest consistia a ajudar a consolidar l'autonomia i la democràcia a Catalunya. Malgrat tot, hem anat insistint en aquells temes que l'administració pública no podia tocar directament perquè no eren tan immediats per a la seva acció. D'altra banda, nosaltres hem pogut tractar problemes a llarg termini des d'un plantejament més crític, sense la mediació de l'estratègia dels partits polítics.

—*Veient la memòria que la FB publicà amb motiu dels primers 10 anys, s'observa un cert decantament cap el PSC, sobretot pel que fa a la composició del Patronat i de la Comissió Tècnica. Persones com González Casanova, Marta Mata, Narcís Serra...*

—Això és cert, però la veritat és que condicionants específics des d'aquesta perspectiva, no van existir mai per part de la Fundació. Jo diria que tota la gent que ha estat al Patronat sabia distingir molt bé que no hi eren representant cap opció política. El Patronat actual (el primer va durar 15 anys), s'ha de reconèixer que és més divers. De tota manera nosaltres hem estat, en general, vistos com a socialistes. Ara, si mirem el conjunt de la gent ajudada veiem que hi ha un nombre considerable de persones de tendències socialistes i PSUC. I això és perquè nosaltres treballem bàsicament amb gent universitària, i a la universitat hi ha més persones d'aquesta orientació. D'altra banda, en la comissió tècnica hi ha passat, per exemple, Jordi Pujol. Nosaltres de tot això, en prescindim una mica.

—*Més enllà de les institucions oficials, ¿manté la Fundació contactes amb altres entitats que s'identifiquen*

Jordi Porta, director de la Fundació Jaume Bofill.

amb fenòmens socials més desprotegits? Per exemple Amnistia Internacional, CIDOB (dedicat al tercer món), entitats sensibilitzades pel medi ambient, etc.

— Nosaltres vam ajudar inicialment Amnistia Internacional, que va tenir la seva delegació a Barcelona precisament a la seu de la FB. El que és cert, és que nosaltres ens hem anat especialitzant en ciències socials al mateix temps que anàvem restringint la nostra àrea d'actuació. De tota manera col·laborem en alguna mesura amb aquestes entitats, de la mateixa manera que en algun moment hem donat suport a estudis sobre el moviment feminista, estudis sobre la sida des d'un punt de vista sociològic, estudis sobre homosexuals...

—Sr. Porta, ¿què vol dir una fundació privada benèfico-docent, tal i com es definí en els seus inicis, sensibilitzada per tots aquests problemes? Digui'ns, ¿qui va posar el patrimoni inicial?, ¿de què viu, ara, la Fundació Bofill?

—Una fundació privada és una forma de donar personalitat jurídica a un patrimoni. Efectivament, hi va haver unes persones, el matrimoni Vilaseca-Roca, que van posar els seus diners perquè el projecte fos una realitat. El que passa és que no han volgut mai que se'n parli massa, han preferit restar en segon terme. Pel que fa als recursos econòmics actuals, la Fundació viu de les seues rendes.

—¿Com s'han generat aquestes rendes, quines inversions s'hi fan?

—Per llei, les fundacions privades poden reinvertir fins a un màxim d'un 20% de les seues rendes. Aquesta quantitat pot passar a incrementar el capital. El nostre pressupost ha anat augmentant amb els anys. La Fundació ha tingut la necessitat d'obtenir unes rendes constants. La Fundació, però, no ha fet segons quin tipus d'inversió especulativa. El capital està molt diversificat. Tenim participació en empreses tant del món agroalimentari com tèxtils, de tecnologia avançada, etc. També tenim depòsits bancaris. Ja se sap, si volem fer coses, hem d'obtenir els recursos.

—Amb tot això, ens havíem quedat en l'anàlisi de la segona etapa de la Fundació, quan vostè n'havia parlat de tres. ¿Es pot parlar d'una tercera època diferenciada, en el sentit d'una integració en una política de recerca a nivell europeu?

—Efectivament, podem parlar d'una nova etapa de la Fundació Bofill preocupada bàsicament per dos aspectes importants. Un: que atès que

20 anys de la Fundació Jaume Bofill

Al cap de vint anys la Fundació Bofill ha deixat enrere iniciatives, activitats, publicacions i ajudes de tota mena, especialment en el camp de les ciències socials. Una de les característiques més remarcables de la FB ha estat la seva capacitat de previsió de futur. Quan el grup de deixebles de Jaume Bofill, catedràtic de Filosofia i inspirador de la iniciativa que encapçalaria Fèlix Martí, van començar a promoure l'estudi i el debat al si de la societat catalana, estaven començant a donar resposta a les necessitats que haurien de generar, a la fi, la democràcia i l'autonomia. El suport i la col·laboració de la FB amb institucions com l'ICESB, creant el Laboratori de Sociologia, l'Equip de Sociologia Electoral, la Fundació Institut Pacis (lligada a la FB i constituïda amb la finalitat d'esquivar els perills d'una possible persecució policíaco-administrativa), els Serveis de Cultura Popular, la constitució de la Fondation International d'Études Historiques et Sociales (FIEHS), el Col·loqui d'Historiadors de l'any 1974 i la celebració de dos encontres de Ciències Humanes i Socials dels Països Catalans els anys 1976 i 1978, i altres tants exemples, deixen constància de la voluntat de recerca, de debat crític i perspectiva de futur que va caracteritzar des del primer moment l'activitat de la Fundació. Són nombroses i diverses les publicacions i institucions que han rebut l'ajuda de la FB: Justícia i Pau, Grup de Drets Humans, Ciemen, Acció Cultural del País Valencià, Centre d'Estudis Francesc Eiximenis, Obra Cultural Balear, Institut d'Estudis Menorquins, Institut d'Estudis Eivissencs, Institut Valencià d'Investigacions, i un llarg etcètera.

Al cap de vint anys i, des d'una perspectiva d'autoafirmació d'identitat catalana, la FB, preveient el futur, es llença, més enllà de les fronteres dels Països Catalans, a una projecció de la seva tasca a nivell europeu. □

s'han assolit uns nivells de normalització que estan bé, hi ha el perill de rebaixar la capacitat d'iniciativa d'un país que encara no té resolts els seus problemes de control del poder, etc. Cal insistir una mica en aquesta línia d'anàlisi dels darrers 10 anys de cara als anys que vénen. Dos: que tenim la voluntat de treballar en una segona línia transnacional, europea, i de fer-ho tot demostrant que això no és raó per rebaixar els plantejaments d'identitat política i cultural dels Països Catalans.

—¿S'ha concretat algun projecte de col·laboració amb institucions europees?

—Hem començat a connectar amb institucions europees donant suport a la imatge de l'existència de Catalunya com a nació sense estat. Intentem que Catalunya entri en els circuits europeus. Això es realitza a través de possibles col·laboracions dels nostres científics socials amb entitats europees i facilitant intercanvis d'estudis, viatges, etc. Nosaltres voldríem d'una banda, ara que es compliran 10 anys de l'Estatut d'Autonomia, contagiar la inquietud que, potser, es podria fer algun pas més. D'altra banda, ens esforçarem cada vegada més en ser presents als circuits europeus. □

PLA PARCIAL APROVAT PER O. M. 21-1-76

EDIFICI
SERRALLO

**PORT
SAPLAYA**

VIVENDES PLATJA, PLANTES BAIJES I ÀTICS DE DOS I TRES DORMITORIS — mínima entrada — finançament fins a 20 anys

INFORMACIÓ I VENDES: Autopista València-Barcelona, Km. 4,5 (EIXIDA 2), Tels. 371 36 11 - 355 38 83.